

„Smrky budeme potřebovat i nadále, bez nich to nejde,“ říká šéf Biskupských lesů **Libor Konvičný**.

Lesům škodí nejen sucho a kůrovec

Martin Pjentak
redaktor MF DNES

Velké části holý vrchol Ondřejníku je jedním z momentů kůrovcové kalamity v Beskydech. „Jen kůrovec ale z toho vinit nemůžeme, stejně jako nemůžeme vytýkat lesníkům smrkové monokultury,“ říká šéf Biskupských lesů Libor Konvičný. Jeho organizace se stará o lesy v majetku ostravsko-opavské diecéze. S 25 tisíci hektary jde po státu a olomouckém arcibiskupství o třetího největšího vlastníka lesů v České republice.

Můžete přiblížit, kde přesně Biskupské lesy hospodaří?

Naše majetky jsou jednak v Beskydech, kde je zhruba 17,5 tisíce hektarů. Zbytek - téměř 7 tisíc hektarů - je v Jeseníkách. V Beskydech jde o moravskou stranu od Bílého kříže po Bumbálku a hranici se Slovenskem, která vede po hranici se Zlínským krajem až na Velký Javorník. Potom je to část s hukvaldskou oborou a přílehlými Palkovickými hůrkami v okolí. V Jeseníkách se táhne naše území od Pradědu až po Heřmanovice a hranici se Zlatými Horami. Máme ve správě i tisíc hektarů farních lesů různě roztroušených po území celé naší diecéze.

Předtím jste dělal v Lesích ČR. Je velký rozdíl hospodařit na státním a u soukromníka?

Samozřejmě je to velký rozdíl. V Lesích ČR je vaše práce součástí velkého kolektivu, je skryta pod lesnickým kolosem, kdežto práce pro konkrétního vlastníka je zcela pod drobnohledem, na každého zodpovědného pracovníka je vidět. Zásadně se také lišíme v systému hospodaření v lesích. Státní lesy si na vlastní práce na delší období najímají lesnické firmy, které vzešly z výběrových řízení, zatímco my hospodaříme ve vlastní režii. Máme vlastní technicko-hospodářské zaměstnance a fyzické práce v lese nám na základě smlouvy zajišťují OSVČ nebo malé lesnické firmy. Tady jednoznačně dáváme přednost místním lidem. V některých lokalitách obcí - jako například na

Bílé, Starých Hamrech či v Podolánkách - chybí jiné pracovní příležitosti a práce v lese je pro obyvatele důležitá. Než aby jezdili do vzdálených fabrik, mohou dělat u nás.

Je váš systém pružnější? V minulosti měly i státní lesy vlastní lidi na lesnické práce, takže když správce lesa našel kůrovce napadený strom, hned poslal člověka, aby ho odstranil, zatímco nyní to musí zadat firmě, a než ta třeba přijde, je napadená spousta dalších stromů...

To je asi největší problém, který v ochraně lesů mohl nastat. U státních lesů máte vysoutěženou firmu, která není zodpovědná za lesnické hospodaření, pouze zajišťuje zadané práce. Lesní správa - konkrétně revírník - se jako výkonný lesní hospodář stará o svůj les. Když najde kůrovcové stromy, není revírník schopen je okamžitě odstranit, musí to písemně zadat firmě, která má určitou lhůtu na zpracování požadavku. Jenže do té doby může kůrovec z napadených stromů vyletět a šířit se dále. Zatímco u soukromého vlastníka, když ráno zjistí hajný stromy napadené kůrovcem, odpoledne jsou pryč.

„Zdravý strom se jeho náletu ubrání dokáže, zalije ho pryskyřicí.“

Vy máte část lesů v Jeseníkách, kde po kůrovci zůstaly obrovské holiny...

Musíme rozlišovat lesy Hrubého Jeseníku a jeho podhůří Nízký Jeseník, kde kůrovcová situace nebyla a doposud není dobrá. Náš majetek leží v Hrubém Jeseníku, v horách, kde je situace i přes tlak kůrovce mnohem lepší. Centrum našeho jeseníckého majetku v oblasti Pradědu, Viděl a Bílého Potoka je relativně v pořádku. Podobně je tomu i v Beskydech, kde jsme „zdědili“

při vydávání majetku kůrovce například na Ondřejníku, který je dnes už téměř bez smrků. Všechno ale na kůrovce svádět nemůžeme. To by bylo špatně.

Proč nemůžeme vše svádět na kůrovce?

Zesnulý pan biskup František Lobkovicz tomu začal říkat syndrom SVK, sucho - václavka - kůrovec. Měl zcela pravdu. Představte si, že stojíte celý den venku a praží na vás slunce. To vás pochopitelně oslabí. Se stromy je to stejné, jsou to živé organismy. Na jejich oslabení čeká houba václavka, která se svým podhoubím dostává pod kůru, čímž je strom oslaben dvojnásobně. Kůrovec to okamžitě zaznamená, jemu ten strom „voní“. Zdravý strom se jeho náletu ubrání dokáže, zalije ho pryskyřicí. Oslabený už ne. Takže kůrovec dodělá dílo zkázy.

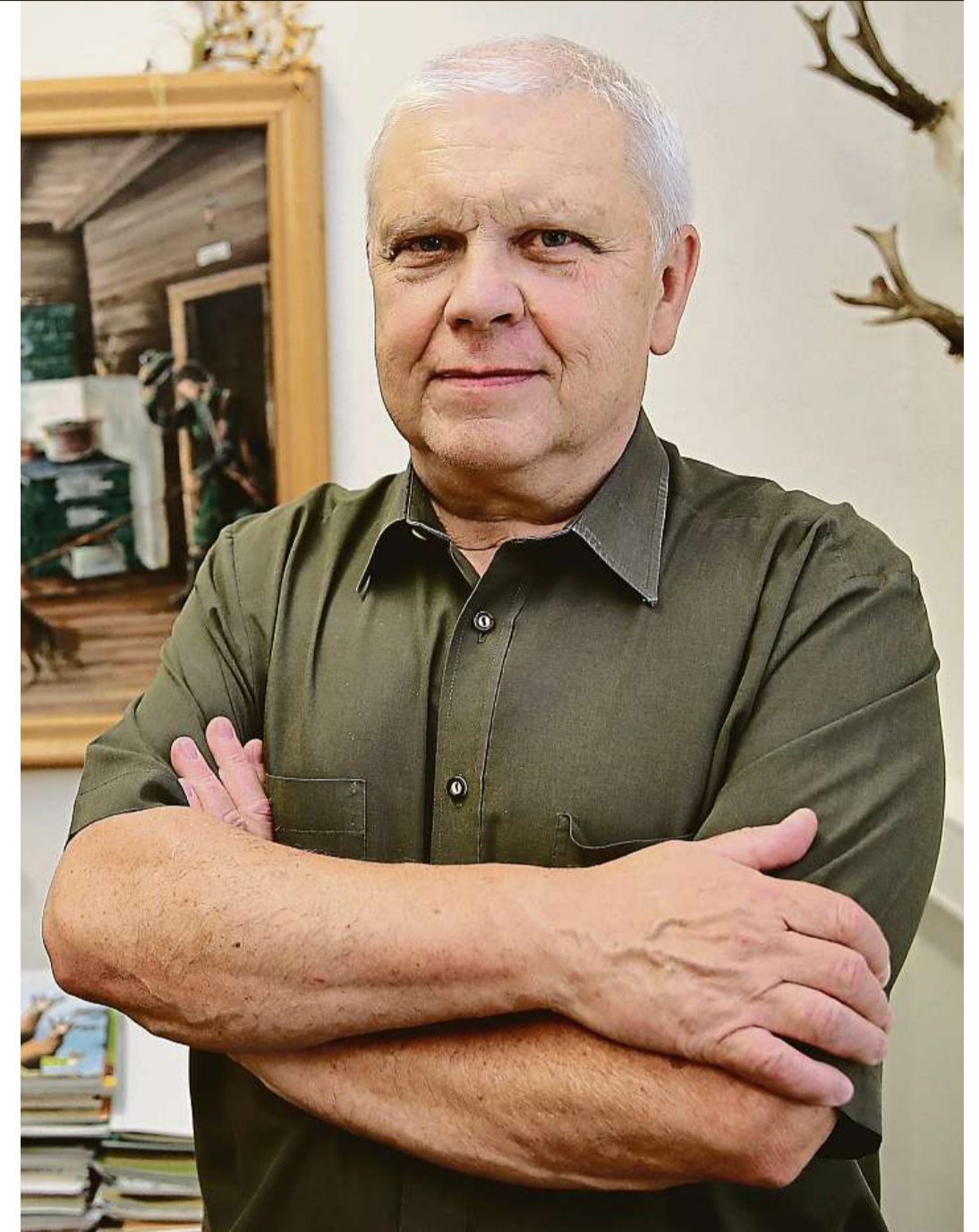
Co kromě včasného zásahu proti kůrovci pomáhá?

Staré lesnické pravidlo praví, že nejlepším bojem proti kůrovci je čistota lesa. Čím méně tam budete mít neodstraněných poškozených stromů, vytěženého dříví a zbytků po těžbě, tím je to pro les prospěšnější, tím méně možností má kůrovec se vyvinout.

Když se ale musí v době nejhorší kalamity ukecát tolik, že se les nestihne včas uklidit...

Pokud lesník z jakýchkoli důvodů kůrovce zpracovat nestíhá, vznikne obrovský problém a kůrovec se začíná množit geometrickou řadou. Proto je zásadní včasné zpracování stromů, na něž již kůrovec naletěl. Princip boje spočívá v tom, že lesník hledá čerstvě napadené stromy a likviduje je. Jejich zjištění není snadné, musíte být opravdu zkušený, pravidelně chodit kontrolovat stromy v problematických lokalitách, dívat se, jestli nejsou u kofenových náběhů napadené drtinky, jestli strom nezačal smolít. Takové stromy musíte okamžitě dostat z lesa ven. Pokud jde o těžbu sousí, které kůrovec již opustil, z hlediska ochrany lesa už význam nemá.

Jak postupujete v obnově lesa, aby se už nevracela smrková monokultura?

Šéf lesníků Libor Konvičný je už sedm let ředitelem Biskupských lesů. Foto: Alexandr Satinský, MAFRA

O smrkových monokulturách se už píše řadu let. Z jejich existence jsou obviňováni staří lesníci, Marie Terezie a kdoví kdo ještě. Když se vrátíme do historie, tak v Beskydech se vyskytovaly především dvě dřeviny: buk a jedle. Smrk, javor či ostatní dřeviny byly doplňkem na svých původních stanovištích. Beskydy leží většinou v pátém lesním vegetačním stupni, který se podle převládajících druhů dřevin nazývá jedlobukový. Ještě na přelomu 18. a 19. století zde byl smrk zastoupen velmi malým procentem.

Kdy se tedy začal objevovat smrk ve velkém?

Jakmile se v hutích začalo místo dřevem topit uhlím, přestalo dřevo prioritně sloužit jako palivo, začala převažovat jeho stavební funkce. Takové dřevo muselo mít zcela jinou kvalitu, jiné vlastnosti. Jako ideální se pro tento účel hodil smrk, který má široké využití ve stavebnictví, v nábytkářství. Navíc roste relativně rychleji než jedle a buk. Proto se začaly likvidovat staré jedlobukové porosty a ve velkém se začal sázet zmíněný smrk. V době před 150 lety ještě nikdo neuvažoval o ekologii, populace byla na úplně jiné úrovni, životní prostředí se neřešilo, lidé měli jiné starosti, ekonomický aspekt převažoval. Dělníkům v lesích byl dostatek, takže s převodem na smrkové monokultury nebyl žádný problém.

Dnes už to ale problém je...

Chybou bylo, že se lesníci snažili dostat smrk všude. I tam, kam nepatřil. Třeba v nadmořských výškách dvě stě tři sta metrů nemá co dělat, smrk patří do horských poloh od osmi set až devíti set metrů nahoru. Velkým problémem smrku je to, že má mělký povrchový kořenový systém, takže nedosáhne na spodní vodu jako třeba borovice, jedle či buk. Když tedy nemá v té své úrovni 10 až 20 centimetrů pod

„Momentálně nám hyne smrk, ale za 50 let to může být buk či jiný druh.“

povrchem vláhu, chřadne. V našich lesích máme většinu smrků v horských polohách, takže tak velké problémy, jako byly ve zmíněném Nízkém Jeseníku, nemáme. Kalamitní těžba u nás byla řádově v hektarech, nikoli v desítkách či stovkách hektarů jako jinde.

Čím tedy smrk nahradit, aby byly lesy odolnější?

My se snažíme, pokud je to možné, nechat pracovat přírodu, tedy aby se les přirozeně obnovoval ze se-

men spadných ze stromů. Tak u nás obnovujeme téměř polovinu všech vytěžených holin. Zbytek zalesňujeme. Konkrétně letos a loni jsme k výsadbě použili osmnáct druhů dřevin. Nejvíce - téměř 60 % - tvoří buk, v nižších polohách jsou to lípa, jasan, javor, dokonce i břiza. Ve vyšších polohách jsou to smrk - ten asi jen z deseti až patnácti procent -, pak borovice, jedle, modřín. Snažíme se, aby byl nový les maximálně pestrý. Na každou zalesňovanou lokalitu dáváme minimálně dva nebo tři druhy dřevin. Momentálně nám hyne smrk, ale nevíme, jestli to třeba za padesát let nebude buk či jiný druh. Nechceme mít místo smrku jinou monokulturu, chceme druhově bohaté lesy.

V nějakém dřívějším rozhovoru s vámi jsem četl, že si lesy bez smrků nedokážete představit.

Úplně vyloučit smrk z lesa je nesmysl. Smrk v našich lesích bude mít i nadále své zastoupení, ale tam, kam patří, tedy ve vyšších polohách. Musíme ovšem zvýšit podíl listnatců a pěstovat odolné smíšené porosty. Představte si ale, že by smrk úplně zmizel!

Musel by se dovážet...

Přesně tak. Pokud si dnes půjdete třeba koupit desku, bude stát padesát korun. Když budete smrk dovážet, bude to daleko více. Uděláte krovky domu z buku? Zatím ne... Smrk je opravdu na mnoha místech nenahraditelný.

INZERCE

ZA RADOVANA,
JE LÍP

UCHRÁNILI JSME
HOTEL CENTRUM PŘED
ZBOURÁNÍM

Radovan Hořínek
kandidát na primátora
Frýdku-Místku

Zadavatel: ANO 2011
Zpracovatel: Varsta Reklama s.r.o.

www.anobudelip.cz
www.chcemelepsicesko.cz
AndrejBabis

ANO
BUDE
LÍP

Bohumín má veřejný úklid jistý

BOHUMÍN Úklid ulic bude veřejně prospěšní pracovníci v Bohumíně zajišťovat i v následujícím půlroce. Pokračovat by měl také projekt asistentů prevence kriminality, kteří dohlížejí na bezpečnost dětí na přechodech a ve městě.

Veřejně prospěšné pracovníky město vybírá z řad dlouhodobě nezaměstnaných. Službu financuje úřad práce, a to vždy pouze na půl roku. Bohumín tak řešil, zda o pra-

covníky v zimě nepříjde. „Na začátku roku jsme museli řešit snižování jejich počtu, na jaře klesl na absolutní minimum,“ řekl starosta Petr Vícha. „Až na konci dubna jsme obdrželi od státu informace, že uvolní peníze na dalších šest měsíců.“

V tuto chvíli má Bohumín zajištěnou skupinu dvanácti pracovníků. O osudu zbylých čtyřiceti se bude teprve rozhodovat. „Jejich pomoc bychom uvítali i v zimě, protože od-

klízejí sniž z hůře přístupných míst,“ doplnil starosta.

O peníze na projekt asistentů prevence kriminality bude Bohumín teprve žádat. Služby těchto neozbrojených uniformovaných pracovníků se městu v minulosti osvědčily. „Dohlížejí na vytípaná místa, jako jsou parky, dětské koutky a sociálně vyloučené lokality. Spolupracují i s městskou policií,“ uvedla mluvčí Jana Končítková. (pal)